

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE ESANČIŲ ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šios taisyklės nustato Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje esančių želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo, priežiūros ir naudojimo reikalavimus, kurių turi laikytis žemės savininkai, valdytojai ir naudotojai, fiziniai ir juridiniai asmenys.
2. Taisyklės yra privalomos visiems Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje esantiems želdynų ir želdinių savininkams ir valdytojams, želdynus ir želdinius prižiūrinčioms įmonėms, fiziniams ir juridiniams asmenims.
3. Šios taisyklės netaikomos:
  - 3.1. vaismedžiams, vaiskrūmams, natūraliai išaugusiems krūmams;
  - 3.2. medžiams ir krūmams, augantiems valstybinės reikšmės kelių kelio juostoje;
  - 3.3. medžiams ir krūmams, augantiems viešosios geležinkelių infrastruktūros kelių ir jų įrenginių apsaugos zonoje.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

4. Saugotini medžiai ir krūmai – medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje (toliau – Medžiai ir krūmai), yra:
  - 4.1. medžiai ir krūmai, augantys miestų, miestelių, kaimų, sodininkų bendrijų bendro naudojimo teritorijose ir miestų kitose valstybinės žemės teritorijose bei privačios žemės valdose miestuose ir miesteliuose, išskyrus augančius privačių namų valdose ir sodininkų bendrijų privačiuose žemės sklypuose;
  - 4.2. medžiai ir krūmai, augantys saugomose teritorijose, išskyrus augančiuosius privačių namų valdose ir sodininkų bendrijų privačiuose žemės sklypuose;
  - 4.3. medžiai ir krūmai, augantys nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijose ir jų apsaugos zonose, išskyrus natūraliai išaugusius medžius;
  - 4.4. medžiai ir krūmai, augantys vietinės reikšmės kelių kelio juostos dalyje už kelio pylimo pado, iškasos ar kelio griovių išorinių kraštų, taip pat kelio apsaugos zonoje už kelio juostos ribos išskyrus medžius ir krūmus, kurie kelia pavojų saugiam eismui ir kelio naudojimui ir (ar) auga deklaruotuose laukuose;
  - 4.5. medžiai ir krūmai, augantys geležinkelio želdinių apsaugos zonose, išskyrus medžius ir krūmus, kurie kelia pavojų eismo saugai ir auga elektros tiekimo, ryšių ir signalizacijos įrenginių apsaugos zonoje ar yra aukštesni už nuotolį nuo medžių iki pirmojo bėgio;
  - 4.6. medžiai ir krūmai, augantys gamybinių ir kitų objektų sanitarinės apsaugos zonoje, išskyrus augančius deklaruotuose laukuose;
  - 4.7. auga paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose: ažuolai, beržai, klevai ir uosiai, didesnio kaip 8 centimetrų skersmens, kiti medžiai, didesnio kaip 16 centimetrų skersmens;
  - 4.8. auga deklaruotuose laukuose: ažuolai, uosiai, klevai, liepos, beržai, eglės, pušys didesnio kaip 20 centimetrų skersmens (1,3 metro aukštyje);
  - 4.9. auga valstybinėje ir privačioje žemėje kaime: ažuolai, uosiai, klevai, liepos, miškinės obelys, miškinės kriaušės, guobos, vinkšnos, skirpstai, baltieji ir trapieji gluosniai, išskyrus augančius privačiuose namų valdose ir deklaruotuose laukuose bei paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostas;
  - 4.10. kiti vertingi dendrologiniu, ekologiniu, estetiniu, kultūriniu ir kraštovaizdžio formavimo požiūriu želdiniai, augantys ne miško žemėje privačių namų valdose, sodininkų bendrijų

privačiuose žemės sklypuose, privačios žemės valdose kaimuose, valstybinėje žemėje, kurie savivaldybės institucijos sprendimu paskelbti saugotinais;

5. Medis – daugiametis sumedėjęs augalas, turintis šaknis, stiebą (kamieną) ir šakų vainiką;
6. Krūmas – daugiametis sumedėjęs augalas, šaknimis įsitvirtinęs žemėje, su keliais maždaug vienodo storio stiebais, kurie šakojasi prie pat žemės paviršiaus;
7. namų valda – žemės plotas, kurį užima gyvenamasis pastatas (namas) ir jo priklausiniai (ūkiniai, buitiniai, verslo pastatai ir įrenginiai), sodas bei kiti želdiniai, kiemas ir daržui bei kitoms reikmėms naudojamas žemės sklypas, įregistruotas Nekilnojamojo turto registre;
8. Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijos – šių vertybių užimami bei su jomis funkciškai, kompoziciškai ar istoriškai susiję žemės sklypai;
9. Privati žemės valda – privačios nuosavybės teise valdomas žemės sklypas;
10. Vertingi dendrologiniu požiūriu medžiai ir krūmai – retų rūšių ar įvežtiniai medžiai ar krūmai, svarbūs genetiniu ir dendrofloros įvairovės požiūriu;
11. Vertingi ekologiniu požiūriu medžiai ir krūmai – medžiai, krūmai ir jų grupės, atliekantys aplinkos apsaugos funkcijas (angliarūgštės sugėrimo ir deguonies išskyrimo, taršos, triukšmo, erozijos, defliacijos mažinimo ir kt.);
12. Vertingi estetiniu bei kraštovaizdžio formavimo požiūriu želdiniai – dekoratyvinių ir kitų introdukuotų formų medžiai ir krūmai, dendrologinės kolekcijos, specialiai suformuotos želdinių grupės, taip pat želdiniai, augantys prie kelių, geležinkelių ar kitų statinių, laukuose, šlaituose ir kitose vietose, svarbūs formuojant kraštovaizdį;
13. Medžių ir krūmų genėjimas – tai dalinis medžių ir krūmų šakų šalinimas, reguliuojant medžių ir krūmų augimą, formuojant lają;
14. Medžių ir krūmų naikinimas – medžių ir krūmų nupjovimas, nukirtimas ar kitoks sunaikinimas išraunant, paveikiant cheminėmis medžiagomis ar kitomis priemonėmis;
15. Želdynas – ne mažesnis kaip 0,05 hektaro želdinių žemės sklypas, kuriame gali būti mažųjų kraštovaizdžio architektūros, inžinerinių ir laikinų statinių.
16. Želdiniai – žmogaus pasėti ar pasodinti medžiai (tarp jų ir pasodinti pavieniai ar natūraliai išaugę), krūmai, krūmokšniai, puskrūmiai, lianos ir žoliniai augalai.
17. Želdinių pertvarkymas – tai vieno želdinių pakeitimas kitais, kai pertvarkomi želdiniai, dėl savo amžiaus, pakenkimų ir kitų priežasčių praradę savo vertę ir nebeatitinkantys jiems keliamų reikalavimų, vietoj jų sodinant naujus želdinius;
18. Želdinių žalojimas – šakų laužymas, žievės lupimas nuo kamieno, kamieno tašymas ar kapojimas, žemės nukasimas nuo šaknų, dalies šaknų nukirtimas ar kitoks pašalinimas, cheminių medžiagų naudojimas.

III. BENDRIEJI ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ APSAUGOS BEI TVARKYMO PRINCIPAI

19. Panevėžio rajono želdynai ir želdiniai turi gerinti aplinkos kokybę, tenkinti visuomenės sveikos gyvensenos ir rekreacijos poreikius, nekelti pavojaus žmonėms, pastatams, saugiam eismui gatvėse.

20. Želdynus ir želdinius būtina išsaugoti kaip estetiškai, ekologiškai, istoriškai ir kultūrai svarbius kraštovaizdžio elementus.

21. Želdynų ir želdinių apsauga ir tvarkymas organizuojami pagal šiuos principus:

- 21.1. želdynų ir želdinių priežiūros darbai atliekami nedarant neigiamo poveikio aplinkai ir žmogui;
- 21.2. želdynuose ir želdiniuose saugoma biologinė įvairovė;
- 21.3. išlaikomi užstatytų ir atvirų, gyventojų poilsiui ir sveikatingumui skirtų teritorijų optimalūs ploto santykiai (nustatyti pagal galiojančias normas);
- 21.4. siekiama išsaugoti ir tinkamai tvarkyti esamus geros būklės želdynus jų augimo vietoje, prioritetą teikiant jau susiformavusiems želdynams prižiūrėti, atnaujinti, o ne naujiems kurti;
- 21.5. kritinės būklės medžių laipsniškas pakeitimas sveikais, atsparesnių rūšių ir veislių sodmenimis;
- 21.6. pertvarkant esamus želdynus ir kuriant naujus, įvertinama suinteresuotos visuomenės motyvuota nuomonė.

IV. LEIDIMŲ SAUGOTINŲ MEDŽIŲ IR KRŪMŲ KIRTIMO, PERSODINIMO AR KITOKIO PAŠALINIMO, GENĖJIMO DARBAMS IŠDAVIMAS

22. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbai vykdomi tik turint Savivaldybės administracijos Architektūros skyriaus išduotą leidimą saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbams (toliau – Leidimas) ir atlyginus medžių ir krūmų vertę, nurodytą leidime.
23. Architektūros skyrius Leidimą išduoda, kai fiziniai ar juridiniai asmenys pateikia užpildytą argumentuotą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. D1-87 patvirtintos formos prašymą kirsti, persodinti genėti ar kitaip pašalinti medžius ir krūmus.
24. Prašymą saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbams valstybinėje žemėje teikia seniūnijos seniūnas.
25. Jei asmuo pateikia neargumentuotą ar netinkamai įformintą prašymą arba pateikia ne visus dokumentus ar informaciją, kurios reikia leidimui išduoti, Architektūros skyrius per 5 darbo dienas nuo tokio prašymo gavimo informuoja asmenį apie būtinybę pateikti trūkstamus dokumentus ar informaciją.
26. Leidimas išduodamas per 30 darbo dienų, nuo prašymo pateikimo dienos. Jeigu numatomas medžių ir krūmų vertės atlyginimas, išduodamas tada, kai fizinis ar juridinis asmuo pateikia kertamų Medžių ir krūmų vertės atlyginimą patvirtinančius finansinius dokumentus: mokėjimo kvitą ar patvirtintą pavedimo kopiją. Leidimas galioja vienerius metus nuo jo išdavimo. Leidimai registruojami Architektūros skyriaus saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, genėjimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo registracijos žurnale.
27. Neturint Leidimo (jis išduodamas per 5 darbo dienas, įvykdžius darbus) galima šalinti (kirsti) vėjo, sniego, žaibo ar dėl kitų priežasčių išverstus, nulaužtus medžius, genėti medžius, kai jie kelia pavojų žmonėms, pastatams ir statiniams ar eismui.
28. Lėšos, gautos atlyginant iškirstų medžių ir krūmų vertę, turint Architektūros skyriaus leidimą, pervedamos į savivaldybės specialiosios aplinkos apsaugos rėmimo programos sąskaitą.
29. Neteisėtai sunaikinus ar sužalojus medžius ir krūmus, nuostoliai apskaičiuojami pagal Nuostolių, padarytų gamtai, sunaikinus ar sužalojus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus bei objektus, skaičiavimo metodiką, patvirtintą Aplinkos apsaugos ministro 1995 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. 198, ir išieškomi įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.
30. Numatyti kirsti medžiai pažymimi dažais, kirtimui – raudonai, persodinimui – geltonai.

V. ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ PRIEŽIŪRA, TVARKYMAS, ATKŪRIMAS IR APSAUGA

31. Medžius ir krūmus, augančius ne miško žemėje, prižiūri, saugo ir tvarko žemės ar želdinių savininkai, valdytojai ir naudotojai.
32. Sodinant medžius ir krūmus, būtina laikytis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343, reikalavimų.
33. Medžiai ir krūmai genimi vadovaujantis Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklėmis, patvirtintomis Aplinkos ministro 2008 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. D1-45.
34. Išduodant leidimą kirsti ar pertvarkyti medžius ir krūmus, jame nurodoma, kokia tvarka bus atlyginama kertamų želdinių vertė: atlyginant jų vertę ar atsodinant.
35. Želdynų ir želdinių valdytojai, savininkai privalo:
  - 35.1. saugoti želdinius nuo ligų, kenkėjų, antropogeninės veiklos poveikio, bloginančio želdinių sanitarinę būklę;
  - 35.2. sodinti atsparias ligoms ir kenkėjams augalų rūšis;
  - 35.3. pastebėję masinę ligų ar kenkėjų invaziją, privalo pranešti Valstybinei augalų apsaugos tarnybai ir imtis priemonių, kurias nurodys specialistai;
36. Vykdam sanitarinės apsaugos priemones, būtina:

- 36.1. anksti pavasarį ar rudenį išpjaustyti medžių ir krūmų pažeistas, nudžiūvusias, nušalusias šakas ar jų dalis, šalinti išdžiūvusius, džiūstančius medžius ir krūmus;
- 36.2. sugrėbti ir išvežti pažeistus medžių ir krūmų lapus (rauplėtus, dėmėtus ir kuriuose žiemoja kenkėjai) rudenį;
37. Bendro naudojimo želdynų ir želdinių teritorijose draudžiama:
- 37.1. laužyti ir kirsti medžius, krūmus, jų šakas, mindžioti veją ir gėlynus;
- 37.3. ganyti gyvulius ir paukščius, paleisti šunis;
- 37.4. kabinti ant medžių sūpuokles;
- 37.5. važinėti visų rūšių transportu ir jį statyti ne tam skirtose vietose;
- 37.7. deginti medžių, krūmų šakas, nukritusius lapus ir žolę;
- 37.8. laužyti ir gadinti inventorių, įrenginius ir pastatus;
- 37.9. ardyti paukščių lizdus;
- 37.10. klijuoti skelbimus ir kitokią informacinę medžiagą šiam tikslui nenumatytose vietose.

VI. ATSAKOMYBĖ UŽ TAISYKLIŲ PAŽEIDIMUS

38. Šių taisyklių reikalavimus pažeidę fiziniai ar juridiniai asmenys atsako pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nuostatas.
-